

insider

A CAPITOL LEGAL™ LAW OFFICE **NEWSLETTER**

Platobná
neschopnosť
odberateľov
elektriny a plynu
a riziká pre
dodávateľov

■ Energetika

3/20 | SK

Platobná neschopnosť odberateľov elektriny a plynu a riziká pre dodávateľov

Vládou vyhlásený núdzový stav pre pandémiu koronavírusu nemá za následok prerušenie plynutia lehôt splatnosti zálohových ani vyúčtovacích faktúr za dodávku elektriny a plynu. De iure sú koncoví odberatelia energií aj naďalej povinní plniť všetky svoje zmluvné záväzky.

To však neznamená, že súčasná extrémna situácia u podnikateľov a domácností (inak na európske pomery disciplinovaných) nebude viesť k omeškaniu platieb za elektrinu a plyn, či dokonca k ich platobnej neschopnosti.

Ťažko totiž plniť svoje záväzky, ak ich ostatní neplnia voči mne. A tu nastáva problém. Jediným článkom v celom reťazci, ktorý do systému energetiky prináša finančné prostriedky, je odberateľ energií. Ak ekonomicky skolabuje kritická masa odberateľov, výpadok finančných zdrojov môže byť pre ostatných účastníkov trhu fatálny. Na frontovej línii týmito rizikám ako prví v poradí čelia dodávatelia elektriny a plynu. Poďme si rozvinúť bližšie, prečo.

Legislatíva, ktorá sa v tejto oblasti tvorí roky, je neúprosná. Dodávatelia elektriny a plynu sú na účely zabezpečenia združenej dodávky elektriny a plynu pre svojich koncových odberateľov povinní uzavierať s pološtatnými prevádzkovateľmi distribučných sústav a plynárenskej distribučnej siete (rámcové) distribučné zmluvy. Rovnako tak i zmluvu o zúčtovaní odchýlok so štátnym zúčtovateľom odchýlok (OKTE, a.s.). Podmienky týchto zmlúv mimoriadne prísne reguluje legislatíva, konkrétne vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví o pravidlách trhu a prevádzkové poriadky schválené regulačným úradom.

Vo všetkých prípadoch sa v praxi vyžaduje, aby dodávateľ poskytol uvedeným zmluvným partnerom zábezpeku v podobe peňažnej zábezpeky alebo bankovej záruky a súčasne, aby platil mesačné zálohové a vyúčtovacie faktúry v rozsahu dodávanej elektriny alebo plynu, a to v celom rozsahu a bez ohľadu na to, či obdrží od svojho koncového zákazníka platbu za dodanú elektrinu a plyn.

Distribučky zabezpečujú pre koncových odberateľov elektriny a plynu distribučné služby. Fyzicky prostredníctvom infraštruktúry, ktorú prevádzkujú, obchodne

prostredníctvom dodávateľov, s ktorými koncoví zákazníci uzavierajú zmluvy o združenej dodávke elektriny a plynu. Dodávatelia teda fakticky pôsobia ako poskytovatelia inkasných služieb pre prevádzkovateľov distribučných sústav a distribučných sietí, hoci za to v súčasnosti a ani v minulosti nedostávali žiadnu odmenu. Uvedené platí aj o službách zúčtovateľa odchýlok, ktorý fakticky od koncových odberateľov vyberá prostredníctvom dodávateľov tarifu za prevádzkovanie systému a tarifu za systémové služby.

Odhliadnime v tejto ťažkej dobe od súťažných aspektov uvedeného mechanizmu (ten je totiž už roky široko kritizovaný ako nástroj na obmedzovanie konkurencie na trhu). Pozrime sa však na dopady jeho ďalšieho uplatňovania v čase, keď reálne hrozí, že sa veľká časť koncových odberateľov omešká s úhradou faktúr za dodávku elektriny a plynu.

Ak zlyhá platobná disciplína kritickej masy odberateľov elektriny a plynu, nie každý dodávateľ si bude môcť dovoliť platiť prirodzeným monopolom tarify, ktorých koncovými užívateľmi sú de facto títo samotní odberatelia, a to vrátane nemalých preddavkov.

Áno, vždy môžeme povedať, že dodávateľ je v takomto prípade oprávnený prerušiť dodávku elektriny a plynu koncovému odberateľovi. Je však v záujme štátu a spoločnosti, aby priemysel, domácnosti a ďalší odberatelia stratili ešte aj prístup k energiám, na ktorých sú životne závislí? Navyše, umožní štát dodávateľom uchýliť sa pre neplatenie faktúr za energie k plošnému odpájaniu zákazníkov?

Na druhej strane, dodávateľovi hrozí, že ak nebude plniť tieto pomerne prísne platobné podmienky, distribučné spoločnosti alebo zúčtovateľ odchýlok pristúpia k odstúpeniu od zmlúv. To však nie je všetko. S jednostranným ukončením týchto zmlúv spája zákon o energetike stratu spôsobilosti dodávateľa dodávať elektrinu alebo plyn, čo má za následok aktiváciu inštitútu dodávky poslednej inštalácie, v rámci ktorej preberie zásobovanie odberateľov tzv. dodávateľ poslednej inštalácie. Áno, zákazník bude mať aj naďalej zabezpečenú dodávku elektriny a plynu, ale pre už aj tak dosť nešťastného dodávateľa to bude znamenať, že jeho zmluvné vzťahy s dotknutými odberateľmi sa ex lege skončia.

Výsledkom teda môže byť, celkom reálne, likvidácia nemalého počtu dodávateľov elektriny a plynu, či dokonca definitívna bodka za pracne budovaných sektorom

alternatívnej dodávky elektriny a plynu. Alternatívnej voči sektoru tradičných dodávateľov, ktorí sú zhodou okolností sesterskými spoločnosťami distribučných spoločností a súčasne pôsobia aj ako dodávatelia poslednej inštancie.

Uvedenú situáciu vie dnes efektívne vyriešiť len štát. Regulačný úrad má naďalej na stole otvorenú novelizáciu vyhlášky o pravidlách trhu, v rámci ktorej by mohol takmer okamžite upraviť mechanizmus zálohových a vyúčtovacích platieb vo vzťahu dodávateľa s distribútorom (resp. zúčtovateľom odchýlok) tak, aby dodávateľ neznášal riziko platobnej neschopnosti koncových odberateľov výlučne sám.

Alternatívne môže zasiahnuť aj výkonná a zákonodarná moc. Ak sa totiž nájdú stovky miliónov na zníženie koncovej ceny elektriny cez elimináciu TPS z koncovej ceny elektriny, na rad musia prísť aj riešenia chrániace súčasnú štruktúru trhu tak, aby niektorí jeho účastníci nestratili „všetko“ a iní „všetko“ nezískali. Bez týchto krokov možno dodávateľom odporučiť len rokovať a žiadať poskytnutie garancie, že distribučné spoločnosti a zúčtovateľ odchýlok nepristúpia k riešeniam, ktoré im dnes legislatíva umožňuje.

© 2020 tím AK Capitol Legal™

CAPITOL LEGAL™ Law Office

Capitol Legal Group, advokátska kancelária s.r.o.

Digital Park III | Einsteinova 19 | 851 01 Bratislava | Slovak Republic

CID: 47 257 211 | TAX ID: 2120058688 | VAT ID: SK2120058688

www.capitol-legal.net | www.clg.sk | +421 (0) 918 973 339 | office.ba@clg.sk

